

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/68403,Krakowska-wiosna-89.html>

Demonstracja pod konsulatem sowieckim, 16 maja 1989 r. Fot. Andrzej Stawiarski, zbiory FCDCN

ARTYKUŁ

Krakowska wiosna 89

OKRES HISTORYCZNY

(1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: ELŻBIETA PIETRZYK-DĄBROWSKA 23.05.2020

„Okrągły stół”, najważniejszy symbol III Rzeczypospolitej, to dla części społeczeństwa zasługujący na szacunek wzór politycznego dialogu, który rozpoczął proces demokratyzacji Polski, dla innych symbol zdrady i zmywy wrogich Polsce grup. W czasie, kiedy toczyły się rozmowy, w Krakowie przeszła fala protestów młodzieży, kontestującej obrady „okrągłego stołu” i domagająca

się odebrania władzy komunistom

W Warszawie toczą się rozmowy, w Krakowie toczą się kamienie

Jedenaście dni po rozpoczęciu rozmów przy „okrągłym stole” doszło w Krakowie do rozruchów ulicznych. 17 lutego 1989 r., w ósmą rocznicę rejestracji Niezależnego Zrzeszenia Studentów, odbył się na Rynku Głównym wiec młodzieży akademickiej. Kończąc manifestację, zgromadzeni przeszli pod Kuratorium Oświaty i Wychowania, gdzie zamierzali przekazać swoje postulaty dotyczące m.in. ponownej rejestracji NZS przebywającemu w Krakowie ministrowi edukacji narodowej. Ministra nie było jednak w Kuratorium, bo w tym czasie uczestniczył w spotkaniu w V Liceum Ogólnokształcącym. Manifestanci podjęli decyzję o zakończeniu demonstracji, jednak rozchodzących się studentów zaatakowało ZOMO. W odpowiedzi studenci udali się pod budynek V LO, wdarli się do środka, zablokowali wszystkie wyjścia i „uwięzili” ministra, żądając zwolnienia zatrzymanych pod Kuratorium kolegów. Warunek młodzieży został zrealizowany po interwencji rektorów UJ – Aleksandra Koja i Stanisława Grodziskiego.

Jedenaście dni po rozpoczęciu rozmów przy „okrągłym stole” doszło w Krakowie do rozruchów ulicznych. 17 lutego 1989 r., w ósmą rocznicę rejestracji Niezależnego Zrzeszenia Studentów, odbył się na Rynku Głównym wiec młodzieży akademickiej.

W manifestacji uczestniczyło około 2 tys. osób, w tym pięciuset studentów. W oficjalnych komunikatach media rządowe ironicznie podsumowały te wydarzenia stwierdzeniem, że „w Warszawie toczą się rozmowy, a w Krakowie toczą się kamienie”.

Kolejny wiec został zwołany przez członków Konfederacji Polski Niepodległej na Rynku Głównym w dniu 21 lutego. Był to protest przeciwko rozpoczynającemu się w Pradze procesowi Václava Havla.

„Armia Czerwona burżuja pokona”

Dwa dni później, 23 lutego, działacze NZS, Federacji Młodzieży Walczącej, KPN i Ruchu Wolność i Pokój zorganizowali happening z okazji siedemdziesiątej pierwszej rocznicy powstania Armii Czerwonej. Przebrani za czerwonoarmistów studenci, wykrzykując hasło „Armia Czerwona burżuja pokona”, przemaszerowali spod Collegium Novum na Rynek Główny. Happening zakończył się na pl. Wolności, gdzie demonstranci obrzucili kubkami z jogurtem i kefirem pomnik wdzięczności Armii Czerwonej.

Studenci udali się pod budynek V LO, wdarli się do środka, zablokowali wszystkie wyjścia i „uwięzili” ministra, żądając zwolnienia zatrzymanych pod Kuratorium kolegów. Warunek młodzieży został zrealizowany po interwencji rektorów UJ.

W dniu następnym, 24 lutego, studenci pod przewodnictwem NZS, FMW, KPN i WiP zwołali kolejny wiec na krakowskim rynku. Zgromadziło się około tysiąca osób, które w pochodzie udały się pod siedzibę Urzędu Miasta. Do maszerujących dołączali inni, aż tłum rozrósł się do około 3 tys. osób. Przeciw demonstrantom stanęły oddziały MO. Bici pałkami studenci odpowiedzieli rzucając w funkcjonariuszy kamieniami i kawałkami gruzu. Do pacyfikacji manifestujących skierowano 350 funkcjonariuszy, użyto także gazów łzawiących i armatek wodnych. Uliczne walki trwały ponad dwie godziny.

Wydarzenia te były najpoważniejszymi od lat zamieszkami w centrum Krakowa. Po raz pierwszy od 1984 r. użyty został gaz łzawiący.

Mietku sorry

W dniu 3 kwietnia 1989 r. został zorganizowany przez młodzież z kręgów WiP, KPN i NZS happening, w którym udział wzięło około pięciuset osób. Był to swoisty „marsz pokutny”, podczas którego uczestnicy wyrazili swój „żał” z powodu zakłócenia obrad „okrągłego stołu”. Zgromadzeni założyli worki pątnicze i trzymali transparenty z wypisanymi hasłami: „Precz ręce od Michaiła”, „Zomowcy nie lękajcie się”, „Precz z chuligaństwem i terroryzmem”, „Przepraszamy, że przepraszamy”, „Przepraszamy zdrową część społeczeństwa”, „TV nie łże”, „Mietku sorry”. Spod pomnika Adama Mickiewicza, gdzie zgromadziło się około

1,5 tys. osób, uczestnicy happeningu przeszli w kierunku konsulatu ZSRS, gdzie natknęli się na blokadę MO. Wykorzystując obecność milicjantów, demonstranci zorganizowali „przedstawienie uliczne”, polegające na klękaniu przed milicjantami i ich przeproszaniu.

**Demonstracja pod konsulem
sowieckim, 16 maja 1989 r. Fot.
Andrzej Stawiarski, zbiory FCDCN**

Krakowski maj

Obrady „okrągłego stołu” zakończyły się 5 kwietnia. Jedną z najważniejszych decyzji była zapowiedź przeprowadzenia wyborów do Sejmu i mającego powstać Senatu. Zanim Polacy poszli do urn, w Krakowie doszło do nowych zamieszek. W dniu 15 maja Akcja Studencka Ruchu „Wolność i Pokój” zorganizowała wiec, będący protestem przeciwko obowiązkowemu szkoleniu studentów w Studium Wojskowym. Demonstranci przemarszerowali pod budynek prokuratury wojskowej na ul. Rakowickiej, gdzie spalono trzy książeczki wojskowe.

Około dwustu młodych ludzi przeszło ulicą Westerplatte pod sowiecki konsulat. Manifestujący obrzucili budynek monetami, wykrzykując, że „To na bilet”, a ogrodzenie pokryli napisami, m.in. hasłem: „Sowieci do domu”.

Następnego dnia na Rynku Głównym rozpoczął się kolejny wiec AS WiP, będący wyrazem sprzeciwu wobec obecności na terenie kraju Armii Sowieckiej. Około dwustu młodych ludzi przeszło ulicą Westerplatte pod sowiecki konsulat. Manifestujący obrzucili budynek monetami, wykrzykując, że „To na bilet”, a ogrodzenie pokryli napisami, m.in. hasłem: „Sowieci do domu”.

W dniu 17 i 18 maja ponownie odbyły się na Rynku Głównym wiece protestacyjne skierowane przeciwko obecności Armii Sowieckiej w Polsce. Demonstranci spod pomnika Adama Mickiewicza maszerowali pod Konsulat, gdzie interweniowało przeciwko nim MO i ZOMO, tym razem użyte zostały też armatki wodne. Były to pierwsze po porozumieniach w Magdalence demonstracje na rzecz usunięcia z terytorium Polski wojsk sowieckich.

Protesty młodzieży w Krakowie trwały jeszcze do końca 1989 r. Pod hasłami m.in. „Bojkot studium wojskowego”, „Sowieci do domu” i „Chcemy wolności” domagano się pełnej demokratyzacji życia w Polsce.

COFNIJ SIĘ